

עין התליה בכפריותקין*
מה דחף אותו?

הפועל והפקיד הנמוך לא ייפגעו כלל. אך הם נפגעו. מס הכנסה אמנם לא נוכה ממשכורתם, אך לא היה מי שישלם להם משכורת: נותני העבודה עזבו צפונה, לא השאירו לפועלים ולפקידים הנמוכים ברי רה, אלא לטוס בעיקבותיהם. כך החלה אילת מתרוקת. החנויות והמפעלים נסגרו בזה אחר זה, העזיבה הלכה וגברה. העולים החדשים, אשר הופנו לעיר הדרום במאות, רק החריפו את המשבר, אשר הגיע בשבוע שעבר לממדים המאיימים בסגירת החנות האחרונה — אילת עצמה. על כך התריע השבוע יוסף לוי בפני „הגורמים הנוגעים בדבר“: השרים הכלכליים בירושלים וראשי ההסתדרות בתל אביב. בפי יוסקה לא היתה רק התרעה אלא גם תוכנית הצלה:

- פיזור ממש הכנסה לעשר שנים.
- מענק עידוד חד-פעמי למשקיעי הון.
- הקמתן מחדש של תעשיות קלות (כמו יהלומים ושימורי בשר).
- עיבוד חומרי גלם אפריקניים והחזרתם לשם כמוצרים מוגמרים.

איים יוסקה: „במקרה ותוכנית זו לא תתקבל ולא יוצע בתורן סכר אחר למשבר, נתפטר אני וחברי מתפקידינו ונעזוב את אילת גם אנחנו.“

אסונות האתגר האחרון

„הבטתי סביבי“, סיפר בשבוע שעבר יצחק שחם, „וראיתי את עצמי: איזה דבר מעניין אני יכול להתחיל לפני השעה ה-12? מה שראה סביבו היה מושב כפר ויתקין החתיק והמסודר, בו היה חבר מזה 14 שנה. הוא ראה את מוסך הפלחה שעליו היה ממונה — והמראה לא סיפק אותו. פעם, כאשר אך קיבל את התפקיד לידיו, היו למושב 16 טרקטורים ציבוריים, שביצעו את רוב עבודות הכפר. עתה היו בישוב המשגל שג למעלה ממאה טרקטורים פרטיים, והמוסך המרכזי שוב לא היה גורם חשוב בחיי המשק.“

על כך חיפש אתגר חדש. **חייך מ'שחרר**. הוא הגיע אליו בדמותו של ליובה אליאב, שלפני כ' שנה נחמנה מנהל חבל ערד שבנגב. ליובה הכיר את שחם עוד מן הימים ששניהם היו תוחנים בצבא הבריטי.

כאשר השתחרר מן הצבא הבריטי הצטרף לכפר ויתקין. בפרוץ מלחמת העצמאות נקרא שוב לשירות, ויחד עם ליובה ידעו גימנה על גרעין מקימי התותחנות הכבדה של צה"ל.

כאשר חזר לכפר ויתקין, ניצב לפניו אתגר ממש: להרחיב ככל האפשר את השטח המעובדים, שסיפקו לקלוט ולפרנס את העלייה ההמונית. מיתת הצלחתו, והצלחת כפרו במשימה זו, קבעה גם את מידת התרוקנות תפקידו מן האתגר החיוני. על כך שחם בצמא את הצעת ליובה, כי יעבור אתו לערד-שעל-הניר, יהפוך מנהל המתנה שיוקם.

ברוך לערד. בשבוע שעבר היה שחם (49) בשעריון ממה שראה סביבו. הבניינים הראשונים של מינהל החבל כבר עמדו על תילם.

הוא כבר החליט יחד עם אשתו ושני ילדיהם (בן 16 ובת 12) כי יעברו לעיר, עם המתיישבים הראשונים. בתו תלמד בבית הספר שיוקם במקום, בנו יסע לבית-הספר התיכון בבאר-שבע, אשתו תמצא עיסוק מועיל בעיר — כל המשפחה תתחיל בה הרפתקה של חיים חדשים בעיר חדשה. ביום שלישי האחרון נסע לבאר-שבע, לפגוש שם את אשתו, כדי לקבוע סופית את פרטי ההעברה לבית החדש. בדרך חזרה אסף שלושה אחים, שביקשו טרמפ עד למושב עומר, על כביש באר-שבע-חברון, בדרך לערד.

לפני המושב איבד שחם את השליטה על הגה הסטיישן הצהוב שלו. המכונית התהפכה לתוך ואדי עמוק. כאשר באה עזרה, מצאה את שלושת הטרמפיסטים פצועים, ואת יצחק שחם מת ליד ההגה, כשפני המכונית פונים לעבר ערד.

פגעים ...והאיכר שחם

בכפר-ויתקין משכמים האנשים קום. אמיר אנקורי (26) שחם את ילדיו בשבע בבוקר.

* לפי החוק צריך אדם לשבת במקום במשך שנה לפחות לפני שיוכל להיבחר ל' תפקיד מוניציפאלי.

קרייר ורענו, נערך מעל צוקי מעלה ה' גרופית טקס רב רושם של פתיחת כביש חדש באר-שבע — אילת (אורך: 236 קילומטרים).

היה יסוד להאמין כי כביש חדש זה יתן תוכן לחופש השיט ביסוסו ובמפרץ אילת, הפרי המתוק היחיד מעץ מבצע סיני. הכל קיץ כי הכביש החדש יהפוך את אילת הקטנה, שמנתה אז כאלפיים נפש, ל' שער הדרום של מדינת ישראל, שיהיה פתוח לרחח למסחר ימי עם אפריקה ו' אסיה. בן-גוריון אף כינה (את) הכביש ה' חדש: „הסואץ היבשתי.“

„ורווחים בלב שמח!“ ואמנם החלה תנועה אדירה דרומה: תיירים, מתיישבים חדשים, אנשי עסק שהודדו לנצל מקום חדש שהבטיח רחמים בטוחים, קלים ומתייבים. גם ותיקי המקום לא שמנו את ידם בצלחת. בכל מקום צצו קיוסקים, חנויות, מלונות, בתי-הארחה לצבא התיירים. כולם עשו כסף. אפילו המלים בהורה אותה נהגו ותיקי אילת העליזים לרקוד עד אור הבוקר בהתלהבות החלוצית הותאמו למצב החדש. עתה שרו: „הבה נגילה... ורחמים בלב שמח!“

רק שני דברים חסרו לאילת החדשה: תוכנון ומלך. ראש המועצה דאג, חנוך נגר, הפקיד למעשה את כל ענייני העיר, פרט לייצוג, בידי הגיובר, צבי בן-אפרים. בן-אפרים לא ביובו את כישורו לאילת, הכניס את המועצה לחוב של מאות אלפי לירות, רכש דירה מפוארת בגבעתיים, על שם אשתו. משהחזר צפונה בסנדר מ' שרת, השאיר את העיר במצב של פשיטת יד ורגל. אך יותר מן החוב הכבד, העיקר על המועצה המשבר המשקי של העיר: בן-אפרים דאג אמנם לריבוי המפעלים וה' חנויות באילת, אך הונית לחלוטין תוכנון כלכלי של פיתוח המקום.

מטביע הסירה. פרשת בן-אפרים פ' צה סמוך למועד הבחירות. נגר נאלץ לה' סיר את מועמדותו לראשות העיר, נסע לארצות-הברית כשליח המגבית היהודית המקומית. למפא"י לא היה זמן להוריד במקומו דרומה איש חוקי, והיא העמידה בראש רשימתה את יוסף (יוסקה ארקיץ) לוי, צעיר סימפטי ואהוד בכל חוגי אילת, אך נטול הכוח הדרוש כדי להתגבר על ההתדרדרות הכללית.

לא עזר אף הרצון הטוב של תושבי אילת, אשר נחלצו לעזרתו של יוסקה הן מקואליציה חדשה, מהאופוזיציה. כי טרם הספיקה הסירה המעוררת להתאון במקצה, וכבר באה המהלומה הניצחת, הבקיעה בה בקע גורלי.

מטביע הסירה: לוי אשכול. אם נגר לא תיכנן ואם בן-אפרים מעל, הרי שר האוצר רוקן את אילת מתושביה. שיטתו היתה פשוטה ביותר: הוא ביטל את הפטור מ' תשלום מס הכנסה של בעלי משכורות ורח' חים גבוהים. טען אשכול: הדבר יפגע רק בשכבות העליונות, העשירות של אילת.

קורבנותאונה שחם בערד
מה הוליד אותו דרומה

מגבוה על חקלאים רבים אחרים. בכפר ראו בהם סנובים, לא תמיד התייחסו אליהם בלבביות.

אמיר היה סמלה של המשפחה: צבר עץ שן, סגור, לא ידידותי. בכפר לא זכו לש' מוע ממנו הרבה קריאות, שלום, אבל כ' לם כאחד הכירו בו כבר בגיל 20 כחקי לאי המקצועי הטוב ביותר. אחרי שסיים את בית-הספר התיכון בכפר, שרת כמדריך בגדנ"ע, שם הכיר מדריכה — יעל איתן, בת פתח-תקוה ובתו של מפקד משרד הגבול. כעבור שנה היא נישאה לו בחתונה המונית, בהשתתפות כל הכפר.

כבר אז, בערך, נפוצו בכפר השמועות הראשונות אודות הזוג הצעיר. הן אמרו ש' האהבה לא יחזקה תפקיד מרכזי בנישואי הם. לא פעם נישמעו מריבות בבית בן שתי הקומות, שאחיה מתוחה היתה שורה בו תמיד. בקומה ראשונה גרו הורי אמיר. בשניה אמיר. הכלה והחמות לא דיברו ביניהן מרבית הזמן. השכנים ידעו לספר שיעל לא היתה מסורה דיה לשני ילדיה, עובדה שפגעה קשות באמיר ובהוריו. הוא עצמו נשא על כתפיו את עול ניהול המשק הגדול של משפחת אנקורי. זו היתה מעמסה ענקית ומעייפת.

משפחה הרוסה. שינויים מזורזים בהתנהגותו חלו לפני חודש, כשאשתו הוודיעה לו שהיא תעבור כאחות, ותשהה כל היום מחוץ לבית. הוא התחנן לפניה שתחזור לטפל בילדים. היא סרבה, שכרה עוזרת. בחודש האחרון נשמעו הצעקות בתכיפות רבה מהרגיל. אמיר היה עצבני, מדוכא. זילזול יעל בחובתה כאם וכאשה, המתחיות בינה לבין החמות, הבית הרוס, הקרירות בין אמיר לתושבי הכפר, עומס העבודה שלו, הכשירו את המצע להתמוטטות עצבים. אמיר נמצא בחודש האחרון תחת טיפול פסיכיאטרי, שנשמר בסוד. זו גם הסיבה מדוע אחיו בא ממושב רמון, כדי לעזור במשק הוריו הרבה מהרגיל.

לאחר הרצח וההתאבדות, ניזכרו אזדים, כי אין זה המקרה הראשון של אי-שיווי משקל-נפשי במשפחה. אחיאמו של אמיר איבד עצמו לדעת בברכת כפר-יהושע. בבית-החולים השרון מפרפרים עתה קורבנות המשפחה ההרוסה: המצבם התמור של רונית ואלי לא חל שינוי.

ירושלים

ביקור ספוטנין

תושבי סימטה צרה, מאובקת, הגובלת עם שטח ההפקר בשולי שכונת-מוצריה הירושלמית, לא יכלו להבין את פשר ה' דבר: בפעם הראשונה מאז הבחירות ה' אחרונות הופיעה בשבוע שעבר מכונית מתקלת-התברואה של עיריית ירושלים, עם צוות פועלים מוגבר, הפועלים (אשר גם הם לא הבינו „מה פתאום שולחים אותנו לסוף העולם בחמסין שכזה?“) סילקו את ערימות האשפה בוריות וקפדנות בלתי-רגילות, השאירו את הסימטה נקיה ומסודרת.

היחיד שידע את סוד הדאגה הפתאומית (המשך בעמוד 8)

* עם השמיכה בה נעטפה גופת המת, אבד, והחבל בו תלה את עצמו.